

І. С. Огієнко

НОВІ КОНФЕРЕНЦІЇ В БОЛГАРІЇ

Міжнародна наукова конференція «Контекстуалізуючі зміни: міграції, рухомі кордони і нові ідентичності в Східній Європі»

Конференція «Контекстуалізуючі зміни: міграції, рухомі кордони і нові ідентичності в Східній Європі», організована відділом історичної етнології Інституту етнології і фольклористики спільно з Етнографічним музеєм БАН, відбулася 8–10 жовтня 2014 року в Софії. Це поважне наукове зібрання об'єднало понад 50 учасників з різних країн: домінували представники Болгарії (31 особа), інші були з Австрії, Польщі, Німеччини, Сербії, Великобританії, Канади, Сполучених Штатів Америки, Бельгії, Румунії, Хорватії, Македонії, Словенії. Робоча мова конференції – англійська. Кожного дня засідання розпочиналися з пленарної доповіді, яких за три дні конференції було презентовано відповідно три – «Балканські війни, Велика війна і візуалізація сучасності» Карла Кейзера (м. Грац, Австрія), «Секуляризація і десекуляризація в Європі, що змінюється: інтригуючі відносини між трудовою міграцією, паломництвом і туризмом» Джона Іда (м. Торонто, Канада), «Переоцінка етнічної ідентичності в донаціональних Балканах» Реймонда Детреза (Бельгія). Конференція тематично була поділена на п'ять секцій – «Візуалізація, символічні кордони і побудови ідентичності», «Міграції і (нові) ідентичності», «Релігії, культури, ідентичності», «Спільноти, кордони і культури», «Рухомі кордони і зміни ідентичності».

У блоці під головуванням Роберта Піхлера «Візуалізація, символічні кордони і побудови ідентичності» виголошено дві доповіді: «Фотоапарат – Стать – Тіло: (зміна) меж у портреті».

Болгарська студія фотографії з 1860» Анелії Касабової (м. Софія, Болгарія) і «Репрезентація Балкан та їх рухомих горизонтів в уяві поляків» Дагнослава Демського (м. Варшава, Польща). Тематичну групу «Міграції і (нові) ідентичності», у якій почергово головували Карл Кейзер, Еля Цанева і Петко Христов, було представлено 14 доповідями. Зокрема, тут йшлося про албанських мігрантів у македонських селах (Роберт Піхлер, м. Берлін, Німеччина) і контекстуалізацію міграційного кордону на прикладі дослідження албанців з Македонії (Івайло Марков, м. Софія, Болгарія); про повоєнну міграцію болгар в Австралію (Еля Цанева, м. Софія, Болгарія) та концептуалізацію турецької трудової міграції в західних європейських дослідженнях (Валентина Шарланова, м. Софія, Болгарія); про мотиваційні моделі еміграції стосовно до Центральної Європи (Володимир Пенчев, м. Софія, Болгарія), міграцію та етнічну ідентичність косівських циган, ашкалі і єгиптян у сучасній Сербії (Біляна Сікіміч, м. Белград, Сербія); про родину Цварковських з області Голо Бордо в Албанії (Веселка Тончева, м. Софія, Болгарія) й міграційні стратегії і питання ідентичності серед молодих болгар в Одеській області (Петко Христов, м. Софія, Болгарія); про мобільність, статтю і стратегії (на прикладі циган) (Анелія Авджієва, м. Пловдив, Болгарія) і про міграцію болгар на північний схід Великобританії (Гергіна Павлова-Ханнам, м. Сандерленд, Англія); про міграції болгар у Великобританію (Поліна Манолова, м. Бірмінгем, Великобританія); нарративи про історію Болгарії 1980-х років та еміграції цього періоду (Міла Маєва, м. Софія, Болгарія); про перетин кордонів і ідентичність на прикладі молодіжних короткочасних міграцій у рамках програми «Work and travel» (Златіна Богданова, м. Софія, Болгарія).

Тематичним блоком «Релігії, культури, ідентичності» керували Вихра Баєва і Галина Лозанова. Під час його роботи обговорювалися проблеми, пов'язані з символікою релігійних

кордонів (Євгенія Троєва, м. Софія, Болгарія), моделями побудови нових релігійних громад (Светослава Тончева, м. Софія, Болгарія), релігійною ідентичністю в Родопах (Велислав Алтанов, м. Софія, Болгарія), шануванням Святого Зони в Болгарії та Греції (Вихра Баєва, м. Софія, Болгарія), культом Богоматері в Люрді (Віолета Періклієва, м. Софія, Болгарія), церквою Марії Магдалени у Веймарі як центром православної громади в Тюрінгії, Німеччина (Тетяна Димитрова, м. Єна, Німеччина), днем Святого Кирила і Мефодія серед болгарських общин у Варшаві (Іва Димитрова, м. Софія, Болгарія), міграцією, сакральним простором і вітчизною болгарських каракачан (Габрієла Фаткова, м. Пльзень, Чеська Республіка).

У тематичній секції «Спільноти, кордони і культури», яку очолювали Євгенія Троєва, Дагнослав Демські, Стефан Дорондел, Анелія Касабова, прозвучали доповіді Ірини Огієнко (м. Київ, Україна) про фольклор як фактор етнічної ідентичності болгар України, Свободи Станоевої (м. Пловдив, Болгарія) про кордони, інституції, категорії, Катажини Кость-Рижко (м. Варшава, Польща) про формування ідентичності неповнолітніх біженців з Чечні в Польщі, Сніжани Жигун (м. Київ, Україна) про етнічність крізь призму літератури доби реалізму XIX–XX ст., Тані Матанової (м. Софія, Болгарія) про динаміку ідентифікації серед українців, які живуть у Болгарії в XXI ст., Антоніни Якимової (м. Софія, Болгарія) про формування ідентичності нової української громади в Болгарії. Наступного дня в цьому тематичному блоці говорили про соціально-культурні аспекти повсякденного життя в Фракійському транскордонному регіоні (Валентина Анева-Райчева, м. Софія, Болгарія), про етнічні спільноти в Пловдиві (Добринка Парушева, м. Пловдив, Болгарія), про формування ідентичності болгарських католиків, що живуть поблизу Бухареста (Валентина Васєва, м. Софія, Болгарія), про ідентичності мусульманських конфесійних груп в Шумені і Разграді

(Івеліна Ефтимова, м. Шумен, Болгарія), про переймання традиції харчування на прикладі японської культури (Еміль Антонов, м. Софія, Болгарія), про ритуали населення, що мешкає по обидві сторони македонсько-болгарського державного кордону (Зоранчо Малинов, м. Скоп'є, Македонія), соціально-культурні й політичні аспекти міграції та мобільність населення в Македонії (Рубін Земон, м. Скоп'є, Македонія), регіональні ідентичності (Кармен Медіка, м. Копер, Словенія).

Останній тематичний блок «Рухомі кордони і зміни ідентичності», очолюваний Білянню Сікіміч і Стелу Сербаном, представлено розвідками Синтії Лінц (штат Вірджінія, США) про міграції і нові ідентичності в Східній Європі; Міни Христової (м. Софія, Болгарія) про рухомі кордони, створення нових ідентичностей і нові концепції історії; Стелу Сербана (м. Бухарест, Румунія) про оциганення в Добруджі; Каміли Баранецької-Ольшевської (м. Варшава, Польща) про зрушення символічних кордонів у сучасній Польщі; Стефана Дорондела (м. Бухарест, Румунія) про політику та місцеву практику в Болгарії та Румунії з відновлення природи Дунаю; Меглени Златкової (м. Пловдив, Болгарія) про міські міграції; Єліс Єролової (м. Софія, Болгарія) про ставлення болгар до біженців з Сирії; Біяни Раєвої (м. Софія, Болгарія) про внутрішні міграції та індустріалізацію за часів соціалізму; Светослави Мантчевої (м. Пловдив, Болгарія) про соціальні й культурні межі дитячої соціалізації; Марієти Райкович Івети (м. Загреб, Хорватія) про міграції в Которській бухті (Чорногорія).

Згадана конференція відбувалася в рамках спільного проєкту ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України (керівник – акад. Г. Скрипник) та Інституту-організатора (керівник – П. Христов). Під час її роботи було проведено фотовиставку «Становлення нації. “Скоп'є 2014” заклики до визнання» Роберта Піхлера, виставку рушників «Українська діаспора в Софії – старі і нові ідентичності», організовану А. Якимовою.

***

IX Міжнародна наукова конференція «Драгоманівські студії»

10 жовтня 2014 року в Залі засідань № 2 Центрального корпусу Софійського університету імені Св. Климента Охридського відбулася IX Міжнародна наукова конференція «Драгоманівські студії» (проводиться вже дев'ятий рік поспіль), організована факультетом слов'янських філологій Софійського університету, фундацією «Мати-Україна» і Посольством України в Болгарії.

Цього року захід було присвячено 200-річчю від дня народження Тараса Шевченка. Під час роботи наукового зібрання виголошено лише 13 доповідей, більшість із яких стосувалася шевченкознавчої проблематики.

На відкритті конференції з вітальними словами виступили ректор Софійського університету проф., д. і. н. І. Ілчев, Надзвичайний і Повноважний Посол України в Республіці Болгарія М. Балтажи, заступник декана факультету слов'янських філологій Софійського університету доц. Б. Пенчев, голова Співки українських організацій Болгарії О. Коцева. В. Драгулева зачитала звернення Наталії Драгоманової, онуки Михайла Драгоманова, до учасників заходу.

У програмі конференції було виокремлено дві секції – перша секція «М. Драгоманов і Т. Шевченко» розподілена на дві підсекції: «Культурологічний підхід до викладання мови і літератури» і «Етнографічні рефлексії у ХХІ столітті»; друга секція – «Збереження етнонаціональної ідентичності українців в Болгарії».

Першою з доповіддю про Т. Шевченка і деякі аспекти розвитку української літератури в ХХ ст. виступила Л. Терзійська. Р. Василев розкрив міркування М. Арнаудова про вплив Тараса Шевченка на болгарське літературне життя. Про М. Дра-

гоманова і болгарсько-українські культурні взаємозв'язки розповів Е. Данков. На матеріалах фондів Наукового архіву Болгарської академії наук Д. Томовим, Ц. Радуловим та Г. Коловою підготовано колективну доповідь про М. Драгоманова. Про Т. Шевченка на сторінках українських еміграційних видань (за документами Центрального державного архіву зарубіжної україніки) повідомив К. Петриченко. Про сучасну українську діаспору Болгарії і Т. Шевченка розповіла А. Якімова. Р. Камберова презентувала результати проведеного нею та її колегами-україністами опитування «Чи знають болгари, хто такий Шевченко?».

Також прозвучали доповіді С. Жигун про Т. Шевченка у творчості письменників літературної групи «Ланка» і О. Сороки про нові слова українського походження в болгарській мові; І. Огієнко про фольклористичні розвідки М. Драгоманова в дослідженні українських учених 90-х років ХХ – початку ХХІ ст. і Т. Матанова про динаміку ідентифікації сучасних болгаро-українців, що живуть у Болгарії.

На завершення конференції відбулося покладання квітів до пам'ятника Тарасу Шевченку на площі Відродження, неподалік від центру Софії.

***

**Міжнародна конференція
«Славістика і болгаристика сьогодні:
запитання, ідеї, напрями»**

16–17 жовтня 2014 року в м. Благоевграді відбулася конференція (присвячена 20-річчю створення спеціальності «слов'янська філологія»), організована кафедрами славістики і болгаристики філологічного факультету Південно-Західного університету імені Неофіта Рильського. Учасники наукового зібрання працювали у шести секціях, зокрема: «Слов'янські

мови. Порівняльне слов'янське мовознавство», «Етнолінгвістика, діалектологія, історія слов'янських мов», «Історія і соціологія літератури. Болгарська література – прочитання і інтерпретації», «Питання перекладу і міжкультурної комунікації», «Слов'янські літератури», «Актуальні питання сучасної болгарської мови». У засіданнях взяло участь близько ста осіб: крім Болгарії, були представники одинадцяти країн – Словенії, Чехії, Румунії, Угорщини, Македонії, Німеччини, Молдови, Хорватії, Грузії, Росії, України.

На першій секції «Слов'янські мови. Порівняльне слов'янське мовознавство» у перший день було виголошено доповіді про вираження невизначеної і приблизної кількості в російській і болгарській мовах (К. Петрової) та представлення службових слів у навчальному російсько-болгарському словнику (Н. Делевої); про мовний пуризм у слов'янських і болгарській мовах (К. Віцлака-Макаревича) і гіпокористичні форми в чеських складних чоловічих іменах (І. Чобанова); про рефлексифізацію і семантику в історії чеського дієслова (М. Моаденової), чеські фразеологізовані синтаксичні конструкції *byť + ro + SUBST* і *mit + ro + SUBST* як функціональні еквіваленти болгарського морфологічного результату (С. Стойчева), про російські чоловічі особові імена, утворені від римських родових назв (Г. Петкова) й темпоральні прислівники з результативною семантикою в болгарській і польській мовах (Л. Іванова); про універсальне і специфічне в слов'янських системах кольоропозначення на матеріалах російської і польської мов (Н. Суворової і Е. Сакулиної) і засвоєння релігійної термінології під час вивчення польської мови як іноземної (К. Попової).

Наступного дня засідання секції розпочалося з доповіді М. Кошкової «До словотворчої специфіки назв таксі і способів оплати в словацькій і болгарській мовах». Виступ Б. Нішевої було присвячено антонімії у словотворчих неологізмах у

болгарсько-чеському порівняльному плані. Також під час роботи секції обговорювалися нова спортивна лексика в болгарській і чеській мовах (Д. Колев), граматичний рід як джерело мовної інтерференції (Е. Крейчова), апелютивно-пропріальна омонімія в болгарській і чеській мовах (Й. Трифонова), ребалканізація славістичних процесів в болгарській мові (І. Кочев), письмовий переклад між слов'янськими мовами (інтерференція, помилки, редагування), сучасні тенденції в сербській антропонімії (А.-М. Беркару), англійські запозичення на болгарських і сербських форумах, присвячених батьківству (Б. Тодорова), аорист в новосербській граматичній традиції (С. Рускова-Джерманович), мор(фо)фонологічна різниця в сербській і хорватській стандартних мовах (Е. Стоянова).

У секції «Етнолінгвістика, діалектологія, історія слов'янських мов» було виголошено результати досліджень лексичного прошарку з словенського ареалу в двох патериках XIV ст. (С. Новотни, М. Марковик), композитів з компонентом вѣрт- в слов'янських діалектних мовах (Л. Василева), критичних прочитань з ісламської точки зору постмодерних і посткомуністичних послань в болгарській пресі (П. Воденичаров), особливостей оцінково-символічного сприйняття світу (Т. Григор'євої), трансформації етнічного коду носіїв мови і особливостей функціонування слов'янських мов (Е. Сирота, Н. Мігіріна), яблука в слов'янській мовній картині і слов'янській народній культурі (Н. Ніколової), синтаксичних особливостей говірки села Лозенградці в Східних Родопах (І. Ілієв, М. Георгієва).

У малочисельній секції «Історія і соціологія літератури. Болгарська література – прочитання й інтерпретації» обговорювали проблеми творчого генія Г. Пирличева (О. Пирличева), мову роману «Під ігом» І. Вазова (Ц. Ракьовські), роман «Казаларська цариця» І. Вазова крізь призму притчі про блудного сина (В. Гюлемєрова), румунські авангардні течії (К. Пую), каз-

ки Калини Малини (Х. Андонова), елегійний оптимізм у поезії Костянтина Павлова (М. Панова).

На засіданні секції «Питання перекладу і міжкультурної комунікації» І. Бірова (у співавторстві з І. Мановою) презентувала результати розвідки про переклад з російської на болгарську мову субтитрів у фільмах. В. Пенчев доповів про сучасні фольклорну, фольклористичну й етнологічну взаємоперекладність між болгарами і чехами. І. Давитков проаналізувала граматичні трансформації в художньому перекладі на матеріалі сербської і болгарської мов, А. Пенчева – переклад «Балади про Георга Хенніха» на чеську мову, І. Огієнко – внесок чеських і словацьких учених у вивчення українського фольклору.

В іншій секції фахівці зі слов'янських літератур дискутували про фігуру письменника (В. Божилова), появу автобіографії як жанру в південнослов'янських літературах (М. Фаркаш Бараті), про простори деяких південнослов'янських поем середини ХІХ ст. (М. Джерекарова), фатальних жінок у повістях Іво Андрича і Йордана Йовкова (М. Бийєлич) тощо.

Фахівці з актуальних питань сучасної болгарської мови обговорювали нові суфіксальні дієслова в болгарській мові (А. Атанасова), назви родичів у болгарській мові з огляду категорії належності (Ц. Георгієва), конкуренцію між єднальними сполучниками *та* і *па* в болгарській розмовній мові (Р. Цонев), «інші» імена болгарських політиків (Н. Сталянова), типи синтетичних дієслівних словоформ (К. Алексова), стан, специфіку і перспективи прислівникової системи (М. Видларска), ступені імперсональності в дієслівній системі сучасної болгарської мови, предикативну посесивність у болгарській мові (К. Хаджієва) та ін.